

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 41.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórum lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardag hin 13. oktbr. 1934.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brevsværstøðum og skrivstovum. Telf. 143.

8. árg.

Sambandið og sjálvstýrið

otast aftur eftir hali undan vinnuflokksins og reiðaranna hóttan, otast at ganga ímóti smámansins interessum.

A. Samuelsen helt á sinni í einum orðadrátti, at ein vaknaði ikki ein morgun, uttan at nýggj krøv frá fólkinum lógu fyri einum. Tingmenn máttu tí taka alt til viðgerðar, sum miðaði ímóti at veita tinguin innløgur at arbeiða við.

Menn, ið hoyrdu hesa talu A. Samuelsen, kundu ikki annað enn gleðast. Tí tað tókst, sum at avgjort streymaskifti var við at henda í fólkatingsmansins og harvið sambandsins stóðu viðvíkjandi teim radikala innløgum, sum javnaðarmenn hava gjørt seg til talsmenn fyri.

Tess verri er vónin um sambandsins radikaliserings við at bresta. Ja, tað tókst, sum tað er við at henda ein stórir baksláttur innanfyri flokkinn.

Ásannandi, at eithvort mátti gerast fyri at fáa tinguin pening, setti sambandið í fjór uppskot um beinleiðis skat til tingið. Umframt at hetta var eitt brót uppá sambandsins politisku princippi, var sjálvt uppskotið, um enn ógvuliga »moderate«, so tó nóg so demokratiskt í síni uppbygging.

Tá ið hetta uppskot var vorðið kunnugt millum manna, vórðu ymsir, særliga keypmenn og reiðarar og aðrir við stórra innløgum í óðini og reistu eina bylgju ímóti tí. Ein so trúgvur, ja fanatiskur sambandsmaður sum Herluf B. Thomsen hevur skrivað teig eftir teig ígjøgnum fleiri bløð ímóti sambandsins stóðu til hin beinleiðis skattin. Hann hevur beinleiðis »undsagt Sambandet« og uppsagt »Huldskað og Troskað«. Sum ein protest ímóti logtingsskattinum og eini møguligari einkarsølu við olju og bygging av havnini í Klaksvík, ið vil taka einar 30—40000 kr. í innløgum frá Kjølbø, er ein nýggjur flokkur stovnaður. Reiðararnir og keypmennir hava lagt stórt mótmælisskrivið inn á ting o. s. fr.

Sum vit sjggja, er tað ikki hissi bylgja, ið reisir seg innanfyri afturhaldsflokkarnar ímóti eini møguligari radikaliserings av tí til dato forða politikkum. Og henda bylgja er við at vinna. Sambandið og sjálvstýrið eru eyðsýnliga skelst og tykjast at skunda sær aftur eftir hali á ta gomlu forstokkaða kapitalistverjandi stöðuna. Hitt framsetta uppskotið um beinleiðis skatt til tingið er afturtikið. Eitt

nýtt uppskot er viðtikið í ár. Eftir hesum uppskoti sleppur t. d. ein sakforari við einum 40.000 kr. í innløgum 400 kr. bilgari, meðan markðið fyri skatttingini er forkað væl niður eftir móti teim smáa innløgum. Ja, í álitinum sjggja vit, at tað ímillum teir stóru afturhaldsflokkarnar, særliga frá sjálvstýrissíðuni, hevur verið talan um at forka markðið frá 2500 kr. niður í 600 kr., ið skulu verða skattaskyldugir til tingið.

Sum tað hevur gingið við »radikalismuni« í tí beinleiðis skattinum til tingið, eru olli tekin uppá, at tað fer at gangast við huginum hjá sambandinum og sjálvstýrinum viðvíkjandi hinum av javnaðarmonnum ávístu innløgum — tessverri. Hetta er harmiligt fyri land og fólk, tí sum maðurin plagar at siga: »meðan grasið gror, doyri ryssan«.

Eingin broyting, eingin bót er so stutt at vænta, fyrr enn Føroya fiskimenn, arbeiðarar og búmenn, fyrr enn Føroya fólk fylkist inn á javnaðarmannaleiðina. Hetta má nú standa Føroya fólk greitt!

Samband, sjálvstýri ella vinnuflokkur eru einas alt forstokkað afturhald og afturganga — og undirganga.

Fiskimannamál á tingi.

Kostarhald umborð á fiskiskipum.

A. Samuelsen greiddi frá nevndarálitinum. Kostarhaldsmálið hevði verið fyri fjfjór. Tingið hevði tá sent tað til Færøernes Rederiforening, Føroya fiskimannafelag og Føroya skipara- og navigatorfelag við bøn um at fáa at vita, hvat ið felagini komu ásamt um kostarhaldinum viðvíkjandi. Talarin helt sína og nevndarinnar vegna, at kostarhaldið mátti orðnast felaganna millum. Uppskotið hjá nevndini ljóðaði soleiðis:

»Sagen stilles i Bero som ordnet ved de stedfundne Forhandlinger mellem Organisationerne«.

P. M. Dam undraði seg yvir ta stöðu, ið nevndin hevði tikið. Hann hevði spurt skrivara »F. F.« um kostarhaldið var orðnað við sáttmálasamráðingini seinasta ár. Skrivarin hevði svarað, at fiskimenninir ikki vóru komir til nakra endiliga orðning kostarhaldinum viðvíkjandi, og at felagsins umsókn tí stóð við makt. Talarin helt, at tað kundi væl ikki vera kjak um, at torvaðu nokrum nógv av mati undir teirra arbeiði, mátti tað vera fiskimenninum. Teirra slitt og strev á Suðurlandinum og við Grønlandstrendur var so stravið, at hitt almenna mátti syrgja fyri, at teim í hvussu var ikki koma at tvørta mat undir arbeiðinum. Føroya fiskimenn hava ígjøgnum teirra felag biðið tingið broytt matreglurnar. Teir hava grund til at vóna, at tingið ger hetta. Tað er tí meir enn logið, at nevndin hevur víst málið frá sær til felagini at stríðast um. Talarin helt, at tað mátti verið nógv mikið hjá felagunum at stríðast um. Í hvørjum falli sýntist tað so, at tað ikki gekk meir enn rúmligt og lætt við at fáa ta árliga semjuna í lag. Hitt almenna hevur sett reglur fyri matfíggerðini. Hesar reglur eru nú avtaldaðar. Reiðararnir sjálvir meina tað. Mangir av teim senda meir umborð, enn reglugerðin sigur. Men ein kann ikki líta á miskunn og náði. Fiskimaðurin vil hava kostarreglugerðina broytta, so hann eftir lóg ella við reglugerð fær so og so nógv til matna dagliga. Talarin vónaði tí, at teir heiðraðu tingmenn fóru at stemma fyri tí broytingaruppskoti, hann hevði sett fram, broytingaruppskotið, ið ljóðaði soleiðis:

I Stedet for Udvalgsforslaget sættes:

»I Reglement (Nr. 245) af 6. November 1893 om Skibsmandskabs Forplejning og Opholdsrum ombord i færøske Fiskerskibe forandres:

§ 1—2 forandres Kød, raat, saltet for tre Dage 3 Pd. til 2 kg

eller tørret Lammekød for 3 Dage 1 Pd. 5 Kv. til 1 kg eller Margarine 1 Pd til 1 kg Margarine og 1 kg Fedt, Sukker til The og Kaffe 1 Pd. 25. Kv. til 1 1/2 kg.

Færøernes Lagting, den 28. September 1934.

P. M. Dam.

Kommunisturin stemmaði ikki, bara S. Poulsen og P. M. Dam.

N. Niclasen talaði reiðaranna vegna. Hann helt tað vera ónýtt at broyta nakað við lóg. F. F. og reiðararnir vóru seinasta ár komir ásamt um kostarspurningin. Fiskimenniniringu nógv av kjöti, sukri, margarinu o. o. Eitt skip brúkti eins nógv av kjöti sum ein 4-markagardur skar. Fiskurin varð ikki meir, um fiskarnir ringu meiri kjöti. Tað var ilt hjá reiðarunum at fáa skipini at hera seg. Útreiðslurnar vóru ov stórar. Áður ringu fiskimenninir 30%, nú fáa teir 35%. Fyrr bóru skipini seg væl, nú hava tey undirskot. Men tað eru ikki bara hesi 5%, ið gera tapið. Kostarhaldsútreiðslurnar og aðrar útreiðslur vóru vorðnar so ómetiliga nógv oktar. Tað var eingin endi á kravinum. Hann dugdi ikki at fata, at fólkid var vorðið meiri ástufrekt nú enn fyrr. Talarin helt sakina vera illa fyrireikaða, tá ið hon kom á ting. Spøyskliga helt hann, at talan hevði verið um, at ikki skuldu arbeiðast umborð. Reiðararnir høvdu einki ímóti tí. Men so kundi tingið yvirtaka alla driftina — og so helt klandrið uppát. Men hvør vítt landið stóð seg við tað, var eitt spursmál. Skipini vóru sum nú var stutt einki verd fyri reiðararnar. Lat tingið bara taka tey — men reiðararnir skuldu hava fult viðurgjald.

P. M. Dam: Seinasti æraði talari sýntist at hava ta áskoðan, at tað var kosturin umborð, sum gjørdi, at skipini ikki stóðu seg. Hann var tí ímóti eini kostarbroyting og tókst — at doma eftir tónalagnum — at rentabiliteturin av fiskidriftini skuldi fáast við at treingja um kostarhaldsskipanina, ið nú var. Sum nú er, heldur hann æraði talarin úr Vágum fiskararnar vera ov ástufrekar. Og dámdi tí æraða talara úr Seyrvági best, um vit heilt kundu strokið kostin, so manningin kundu liva av luft aleina. Tað er ein stöða sum er verdug fyri henda háttmentaða tingmann. Men um fiskararnir fóru at halda hesa stöðu hansara vera »sideella« fyri teir, var meiri ivingasamt. Eg kenni meg tó toluliga vissan í, at hinir tingmenninir ikki fylgja við í hesari hugsan. Føroya fiskimenn vænta, at tingmenn ganga teimum á móti í hesum máli við at greiða atkvøðu fyri mínum broytingaruppskoti, ið er júst tað, ið F. F. í sínari umsókn hevur ynskt — og hetta ynski haldi eg vera rimiligt og beskeðið.

A. Samuelsen meinti at sakin, varð orðnað partanna millum.

Beskeð lá frá reiðara- og skipara- og navigatorfelgunum. F. F. hevði tó onga erklering givið — og tann sum tigur, hann samtykkir. Tað var best at loysa henda spurning við forhandling partanna millum. Hann visti, at ymsir reiðarar geva meir av kosti, enn ásett er við kostarhaldsreglementet. Tá ið Niclasen segði, at lögtingið skuldi taka skipini, tí tey ikki bóru seg, men reiðararnir skuldu hava fult virði fyri tey, kundi tað ikki ganga. Eitt ting, ið ikki ber seg, kann ikki keypast fyri tað, sum Niclasen meinti við fult virði, altsó fyri anskaffilissmumuna.

Patursson segði seg ikki duga at doma í hesum spurningi. Tað kundi ikki vera beint, at lögtingið skuldi avgera í spurningum, sum stóðu ímillum privat-ar menn. Hevði nakar blandað seg í, hvønn kost útróðarmenninir høvdu við sær? Hví ikki kosta seg sjálvan? Talarin visti, at sjólvvið var eitt útgjandi lív. Góður kostur skuldi tí til. Men margarine, palmín dugdu ikki. Livur, spik vóru harafturímóti styrkjandi. Tingið kundi einki gera her. Menn máttu orðna seg sjálvir.

G. Winther spurdi broytingaruppskotsstíllaran, um ikki uppskotið var forhæstað. Tað, sum fiskimenninir vildu, var, at fáa frian kost.

Edw. Mitens helt at eitt »reglement« fyri kostin máttu vit hava. Vit kundu ikki bara halda okkum til avtalar. Hann talaði fyri einum kokkaskála.

Debes tók undir við Dam. Hann helt tað vera ov lítið at hava ein kokk umborð í teim stóru skipunum. Kokkararnir skuldu einki annað hava at gera enn at fáast við matgerðina.

J. H. Joensen segði seg at hava fiskað í 30—40 ár, men onga tíð at hava mott tí, at fiskararnir ringu ov lítlan kost. Annað var, at kosturin var ov einsartaður.

Eftir ein langan orðadrátt ímillum P. M. Dam og Niclasen og aðrar fór málið til atkvøðugreiðslu. Broytingaruppskotið frá javnaðarmanninum fall. Nevndaruppskotið um einki at gera, varð viðtikið.

1 aktia

í Sjóvinnbankanum er til sølu, um nógv stórir prísir fæst. — Bilet merkt »Aktia« við prísí biðist send til blaðstjórnina.